

ONUR TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR VAKFI

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

Görüşülen Kiő : Kanber Akbalık
Cinsiyeti : Erkek
Doğum Yeri, Yılı : Hozat/Tunceli- 1951
Mesleği : Emekli  ğretmen
G r ő en Kiő : İlyas Yer
Deşifre Eden Kiő : İlyas Yer
Süre :
Görüőüme Yeri : Strasborg, Kanber Akbalık evi
Tarih : 18 Őubat 2024, 12:15
Kısaltmalar : İ.Y : İlyas Yer, K.A: Kanber Akbalık

İ.Y: Bugün Onur Vakfı Sözlü tarih çalışması kapsamında seninle bir kayıt gerçekleőtireceęiz, buna izin veriyor musun?

K.A: Onay veriyorum. Kaydı gerçekleştirebiliriz.

İ.Y: Kamber Bey, nerede doğdunuz, aile ortamınız nasıldı kısaca anlatır mısınız?

K.A: Ben Dersim Hozat kazası T rktaner köyünde dünyaya geldim. Yoksul bir ailenin çocuğu olarak yoksulluklar içerisinde büyüdüm.

[K y m z] Hozat Şehir merkezine yakın bir köy.

Dersim'de yaşanan O ‘‘Büyük Tertele’’den (1938) sonra çok fazla bir zaman ge memiőt . Ben 1951 doğumluyum.

Yani 1938 ile 1951 arası ediyor 13 sene bir fark yani. Çocukluğumda insanlar halen  l lerine ağlıyordu. Mezarlarına mum yakıyorlardı.

Ve 1937/ 38'de olup bitenler evlerde konuőuluyordu, misafirlerle konuőuluyordu, köy ortamında konuőuluyordu ve köylülerin toplantılarında, bir araya geldiklerinde konuşulan mevzu hep 1937/38 ki ‘‘tertele’’ydi.

Anlatılanlar bende önemli  l de bir travma yarattı benim üzerimde öyle bir etkisi oldu. Mesela annem ’38 de annesinin nasıl öldüğünü anlatırdı:

‘‘Bir akőamüstü diyorlar ki Zankireklileri götürdüler, Gevi  köyünün üstündeki falan derede öldürdüler, orada kurőuna dizdiler.... Annem büyük abim daha  ocuk öldüğü için bırakmıyor. Çünkü her taraf asker dolu. Çocuğun baőına nelerin geleceği beli olmaz düőüncesiyle, kucağındaki çocukla beraber söylenen yere doğru gidiyor. Millet sağda solda dağda bayırda bağırıyor. Asker falan yere gitti, bilmiyorum nereden ne oldu, diye... Sesimi duyan var mı? yok mu? iőt  böyle karőılıklı o dağlarda bağırarak geceleri seslenerek seslerini birbirlerine duyuruyorlardı. Bir  eőt  haberleőt me öyle sağlanıyordu’’ diyor. ‘‘Tabii’’ diyor, ‘‘gittim.

Katliamın öldüğü yeri gördüm.  l lerin içerisinde babamın ismini çağırıyorum, kardeőlerimin ismini çağırıyorum, annemin ismini çağırıyorum, ses yok. Ama baktım ki ölülerin içerisinde annem.  l lerin altında s ng lenmiőt , kurőunlanmıőt , yaralı. İnliyor, halen sağ.  lmemiőt ,

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

yaralıdır.” Alıp geri köye getirecek. Anne ile çocuğu birlikte taşıyamayacağı için anneyi alıyor, 50 metre ötede bırakıyor, dönüp çocuğu alıyor, “çünkü araya çok fazla mesafede koyamıyorum, yabancı hayvanlar var gelir çocuğu alır götürürler yani annemi de götürebilir onun için bir çocuğu bir annemi taşıdım. O şekilde köye kadar getirdim” diyor.

Köyde merekte [kışlık yem-ot vs..konulan yer] gizlice neneme bir yer yapıyorlar.

Ne oluyor sonra...olur ki duyulur, ihbar edilir korkusuyla bir süre sonra ormanda bir yerde bizde Holik dediğimiz ağaçtan derme çatma bir korunak yapıyor, oraya bırakıyor. Sadece bir kişinin içerisinde uzanabileceği bir yer. Böyle bir ortam yaratıyor. “Bir süre sonra yaralarına kurt düşmüştü” diyor.

“Ben her gün sıcak su götürüyorum yaralarını temizliyorum yiyecek içeceğini veriyorum. Akşamları gidip bakıp bakıp geliyorum. Annem aşağı yukarı 40 gün sonra öldü.” diyor. Köye gömüyorlar Mezar yerini belirsiz yapıyorlar. Mezar yokmuş gibi düz yapıyorlar. Aradan zaman geçtikten sonra “acaba mezar yeri burası mıydı?” diye tereddüte düşüyor, yani mezarı da belirsiz hale geliyor.

Annem bunları anlatınca benim gibi anlatmıyordu. O duygularını katarak ağlaya ağlaya anlatıyordu. Anlayacağın öyle normal bir anlatım değildi.

Düşün yani bu tür hikayeleri dinledim, kimin nerede vurulduğunu, öldürüldüğünü dinledim. Babam yanında bir kişiyle kaçıyor, asker kovalıyor.

Gözden kaybolunca dere kenarında bizde dalık [dere kenarında sık yetişen söğüt ağacı cinsi] derler. Onun hemen yanında su göleti var. O suyun içerisine giriyorlar. O dalikin dallarını üstünü kapatıyor. Babamın silah toplama döneminde bir silahı varmış, istemişler, silahı başkasına vermiş, Koç uşağı tarafında Hüseyin Meme Bali denilen birine.

“Tertele” başlamadan önce silahlar toplanıyor. Babamdan silahını istiyorlar. Vermiyor. Köyün içinde odunlarla dövüyorlar. Ölü niyetine bırakıp gidiyorlar. 24 saat sonra silah gelmezse öldürülecek. Babamın amcası gidiyor başka bir yerde Taçkirek köyü tarafında eski bir silah getirip veriyor, o şekilde babam öldürülüyor. Ölene kadar çekti ciğeri mi başka iç organlarımı parçalanmıştı... hep kan kusuyordu.

Ortaokul 2 sınıfa gidiyordum, o zaman öldü.

İşte ben böyle bir ortamda büyüdüm. O zaman bir şey bilmezdik.

Türkçe bilmezdik. Türkçeyi okulda öğrendim. Okulu bitirince kimliğim dahi yoktu. İlkokulu bitirdim. Ortaokula gideceğim, diploma almak için kimlik çıkardım.

Doğum tarihi bile doğru yazılmamış.

Babam da öldükten sonra [yaz aylarında] okula gidebilmek için tuğla ocaklarında çalışıp harçlık biriktirirdim.

Ortaokul 1 sınıfı Cizre'de okumuştum. 2 ci sınıfı Dersim merkezde okudum

Dersim merkeze geldiğim zaman siyasetle tanışmaya başladım. İstem dışı bir şey yani ister istemez siyasi bir ortamda kendimi buldum.

O dönemde Dersim de TİP'in çalışmaları vardı, bayağı bir etkisi vardı.

Kemal Burkay, TİP'den Dersim'de millet vekilliği için aday olmuştu. Yaşar Kemal onlar gelmişlerdi desteklemek için...

İ.Y: Bu hangi tarihe denk geliyor?

K.A: 66 Seçimleri döneminde... Zannediyorum yıl 1966 olmalı. 1965 de olabilir. Bunu Hatırlamıyorum da ama büyük ihtimal 66 olacaktı. [1965 seçimlerinde Bingöl'den aday, 1969 seçimlerinde Dersimde TİP Milletvekili adayı olmuştur]

Abimin evinde kalıyordum, kalabalıktı, yük olmayayım diye tekrar Hozat'a gittim. Orta okulu orada bitirdim. Bitirdikten sonra Öğretmen Okulu imtihanlarına girdim, kazandım. Fakat imtihan sonuçları geç belli olduğu için Dersimde liseye kaydoldum. Öğretmen Okulu sonuçları belli oldu, öğretmen okuluna gideceğim. Öğretmenlerim benim Lisede kalmamı ve öğretmen okuluna gitmemem için ikna etmeye çalıştılar. Ama ben dinlemedim. Öğretmen okuluna gittim.

Öğretmen okulu 2 sınıftayken o dönem Tunceli'nin Sesi gazetesi vardı. Kemal Burkay çıkarıyordu. Onun sanat sayfasını bizim okulun öğrencileri çıkarıyordu. Şiir, öykü, hikâye vs yazıyorduk.

Ben de yazıyordum. Benim Dersimle ilgili bir şiirim vardı Ayın şiiri seçilmişti.

İ.Y: Hatırlıyor musun?

K.A: Hatırlamıyorum.

Başımızda kalpak

Ayağımızda çarık

Giydiğimiz Şalvar

Şal şepik

Ormanlarda

Yiyip içtiğimiz meşe palamudu

Evimiz mağara kovukları

.....

Falan, Tam hatırlamıyorum içeriği böyle bir şeydi.

Tabii Bütün bunlara rağmen bunları böyle yaşarsınız ama kimseye de eyvallah etmeyiz, boyun eğmez, minnet etmeyiz... gibisinden bir şey o içeriği aşağı yukarı böyle bir şey Bulunur mu bulunmaz mı devlet arşivlerinde Varsa var yoksa başka türlü yok kimsede olacağını zannetmiyorum.

Biz Öğretmen Okulu 2 sınıftayken

O dönem iki tane önemli olay oldu.

Birincisi TÖS (Türkiye Öğretmenler Sendikası) ün kapatılması ile ilgili olarak bir boykot olayı idi.

Geleceğin Öğretmenleri olacağız.

Bizde geleceğin öğretmenleri olarak kendi hakkı hukukumuzu savunmak için boykot yapma kararı aldık. Çünkü TÖS kapatılmak isteniyordu, Öğretmenlerde direniyordu.

Zaman zaman okullarda boykot yapıyorlardı. Biz de yapalım bir şeyler dedik.

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

Ne yapacağız mesela, bizim sınıfta bir grup Öğrenci toplandık. O zaman 2 ci sınıftaydık. "Sesiz bir yürüyüş yapacağız ve peşinde de boykot yapıp derslere girmeyeceğiz" şeklinde bir karar alındı. Görev bölümü yapıldı.

Sabah Etüdünden sonra herkes yemek yiyor, sonra gelip okulun bahçesinde toplanıp yemin edilip istiklal marşını söyleyip ardında derslere giriliyordu.

Tabii "içeri girin" denildiği zaman, biz "kimse girmeyecek, girmiyoruz" diyeceğiz.

Biz birkaç kişi öğrencilerin içine dağıldık. "Kimse derse girmeyecek, boykot var" diye bağırdık.

Okul idaresi birkaç sefer ısrar etti, kimse girmedim. Hatta bir iki dalgalanma olacak gibi oldu kimse girmeyecek diye bir iki ses çıkınca kimse girmedim. Bu arada birisine de para verdik önceden hazırladığımız bir telgrafi bütün öğretmen okullarının öğrenci temsilciliğine gönderilsin diye posta haneye yolladık.

Ve yürüdük tabi... O dönem Dersim'deki Öğretmen Okulu Suyun karşı tarafında, Gazik mahallesi tarafındaydı.

Neyse yürüyeceğiz asma köprüden değil, arabaların geçtiği yoldan köprüden geçip asma yürüyeceğiz. Epeyce yürüdük askerler önümüzü kesti." yürüyemezsiniz, kanunsuzdur. Durun, dağılın.... Bizim elimizde Bayrak var Türk bayrağı o zaman öyleydi yani Türk bayrağı sessizce yürüyüp Atatürk'ün heykeline çelenk koyup dağılacağız. Dağılmayız gideceğiz dedik.

Çelenk de hazırlanmış.

Mustafa Kemal Atatürk'ün heykelinin önüne Çelenk bırakacağız.

Sessiz yürüyüş yapıp geri geleceğiz.

Neyse yolu kestiler gidemezsiniz, Silahları çevirdiler. Biz de boykotu organize edenler hemen kortejin önüne çıktık. Hemen bayrakları göğsümüze astık... Bizi kararlı görünce" Durun 5 dakika" dediler. Bu arada bir iki telsiz konuşması oldu. Bu gençler bizi dinlemiyor, silahların üzerine yürüyorlar. Telsizde gelen cevap "mademki öyle bırakın gitsinler"

Bizim yolumuzu kesmeye gelen asker bu sefer bizi yanımızda sağımızda solumuzda yürümeye başladı.

Gittik şehirde bir tur attık. Lise. Sanat Okulu kız sanat okulu önünden geçerek. Atatürk Heykeline çelenk bırakıp, boykot isteklerimiz kabul edene kadar devam edecek diye açıklama yapıp dağıldık.

Dağıldık derken, tekrar okula gittik.

Bizim boykot 3 hafta sürdü.

Diğer okullarında birçoğu bu boykota katıldı. Türkiye'deki en büyük boykottu.

Geniş kapsamlı çünkü çok öğretmen okulları katıldılar mesela bizden sonra katılan okullardan birisi Akçadağ Öğretmen okuluydu. Malatya 15. gün boykota katılmışlardır. Bir de Edirne epey bir süre katılmıştı. Diğer okullar birer ikişer günü üçer gün beşer gün neyse boykot yapmıştı. Boykot büyük bir olay oldu. Yankısı da büyük oldu.

.....

ONUR TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR VAKFI

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

Gazetelerde bir şeyler duyuyoruz, okuyoruz. Haberleri dinliyoruz. Okuduğumuz kitaplar var. Dünya çapında devrimci dalga yüksek. Kültür Devrimi... Öğrenci gösterileri var. Diğer tarafta mesela Filistin'de Kamboçya'da, Vietnam'da, Laos'ta, Mozambik, Gine ve birçok ülkede devrimci savaşlar dönemidir. Küba Devrimi'nin etkileri var. Çin devrim yapmış, SSCB, Doğu Bloku ülkeleri var o dönemde hepsi her gün konuşulan tartışılan konular... Oralarda olup bitenleri biliyoruz.

....

K.A: Yaptığımız boykot ve yürüyüş kanunsuzdu. Etkisi büyük olmuştu. Bunu cezasız bırakmayacakları belliydi. Son sınıfları dağıttılar.

Benimde içinde olduğun 17 kişilik bir gurubu Gökçe adaya (İmroz adası) SÜRGÜNE YOLLADILAR. Bir grup öğrenciyi de İstanbul'a sürdüler. Diğer yerlere yollananlarda vardı. Ne oldu? Başka yerlere gidenler oldu. Yatılı okuyanlar dağıtıldı.

Biz oraya gittiğimizde imroz dediğim yere Gökçeada deniyordu ama kimse Gökçeada olarak bilmiyordu imroz diyorlardı o dönemlerde. Malatya'dan da gelenler vardı bir de Edirne'den 3 kişi gelmişti. Biz orda iyi bir grup oluşturduk. Tabii dayanışma ile oluyordu. Malatya'dan gelenler de iyiydi Dersim'de gidenlerin hepsi sol kesime yakın olan sempati duyan öğrenciler. Edirne'de gelenler de öyleydi.

Edirne'den gelenlerden birisi Sedat Göçmen... Daha sonra Dev Yol yöneticilerinden biri oldu. Fatsa'daki direnişçilerin, Terzi Fikri'nin arkasında olan... [Bu gerekçe ile] yargılandı. İmroz da ciddi bir şey vardı. Bizi niye oraya gönderdiler. İmroz (Gökçeada) o dönem nüfusu tamamen Rum'du.

Bir tek Türk aile vardı o da yazın gidiyordu, kışın geliyordu.

Adada bir kapalı cezaevi, iki tanede yarı açık cezaevi vardı.

Devlet Ovada olan Rumlara ait arazileri kamulaştırmış, Devlet Üretme Çiftliklerine çevirmiş, mahkûmları üretme çiftliklerinde düşük bir yevmiye karşılığında çalıştırıyordu.

Adada bulunan köylerdeki insanların, Rumların hayvanları dışarıdadır yani sabah akşam yaz kış hep dışarıdadır koyunları falan...Mahkûmlar, canı et istediği zaman bu hayvanları kesip yerlerdi. Kimse bir şey sormazdı. Soramazlardı. Sahipleri görse dahi bir şey demez, şikâyet gitmezlerdi. Sineye çekip susarlardı. Şikâyet gitse bir şey çıkmıyor. Daha kötü şeylerle karşılaşacaklar, onun için bir şey demiyorlardı. Askerler ve mahkumlar evlere zorla giriyorlardı taciz olayları, tecavüz olayları çok oluyordu.

.....

[Ada'da] bir Tugay Öğretmen okulu var

Bir de Çocuk Yetiştirme Yurdu var

Onun dışında biraz da memur var tabii

Belediye Başkanları Rum idi. Çünkü yerli halkın hepsi Rum idi. Ada halkı [kötü] olaylar yaşıyordu.

...

Biz bu kötülöklere karşı çıkınca, bir hafta okuldan uzaklaştırma cezası verdiler. Tabii Rumlar bizi misafir etti. Rumlar duymuşlar başımıza gelenleri. Onlar barındırdılar. İyi de baktılar iyi misafir ettiler. Çok da memnun oldular, biz de memnun olduk vesaire öyle geçti yani...

...

Öğretmen Okulu'nda okurken de İmroz'da da küçük kitapçıklar halinde sol yayınlar geliyordu.

...

Mezun olduğum da Bingöl'ün bir dağ köyüne verdiler. Depremde tamamıyla yıkılmış, evde yok, hayatta kalmamış.

Ben Oraya gittiğim zaman sonbahardı. Yeni yol yapılmış, köylülerin çoğu Türkçe okuma yazma bilmiyorlar. Okul benden iki sene önce yapılmış. Ama okul yapılırken bile kumunu, çimentosunu, suyunu hayvan sırtında taşımışlar.

Kaldım o sene...Gittiğimde sonbahardı, havalar soğumuştı. Kış yaklaşıyor.

Devlet barakaları yapmış, daha yapması gereken çok eksikler var, ama para olmadığı için müteahhit yapamıyor. Müteahhitler köylülerin haline acıyıp duruyor. Ne yapalım diyorlar, devlet para verecek ki biz de malzemeyi alıp getirip yapalım.

Yapacak bir şeyimiz yok. Baktım ki olmuyor. Muhtar çağır herkesi gelsin toplantı yapalım dedim. Bakın kış geliyor, çoluk çocuğunuz açıkta, davarlarınız da... burada taş var... Ekip kurduk, başladık, gece ay ışığında bile ev yapmaya devam ettik. Ekip ekip yaptık dedik.

Bakın burada taşlar var kış geliyor. Hem çoluk Çocuğunuzu açıkta hem Davarlarınız. Her şey açıkta. Başladık gece ay ışığında bile Ev yapmaya. Durmak yok ve Kar yağdığı zaman kimse dışarıda kalmadı Öyle bir şey. Daha sonra başarılı bir öğretmen olarak seçilmiştim. Köy Enstitüsü mezunu gibi bir iş yaptım.

Onun dışında mesela Almanya'ya falan yurt dışına işçi gönderilecek, öncelikli gönderilecekler olanlar da deprem bölgesindekiler. Ben de gittim Bingöl'de İşçi Bulma kurumuna, Kurumun Müdürü ile oradaki şeyin şefi tanıştık.

Öylesine tanıştık.

Dedim ki, bakın bu köydekiler [aç ve açıktalar].. Bu köye öncelik verin...

Orada bir ...Seyda vardı. Köylülerin Almanya ya gidişlerini engellemeye çalışıyordu.

Gitmeyin yapmayın işte oraya gidersiniz Domuz eti var. Haram olan yiyecekler var. İşte oradaki kadınlar sizi baştan çıkarır vesaire...

Neyse ki kimse dinlemedi gittiler.

O Seyda daha önceden aşağı köy denilen bir köyde fesatlığıyla iki kabileyi birbirine düşürmüş birisi idi.

Ramanlarla, Bekiranlar diye iki Kabile karşı karşıya getirilir. Kırk elli haneli bir köy, giriştikleri kavgada birbirlerinde çok adam öldürürler, kalanlarda köyü terk ederler. Köyde tek bir kadınla bir torunu kalıyordu.

Neyse...

Seyda da o köyü bırakıp benim çalıştığım Yelesen köyüne gelip yerleşmişti.

Onun rahatı yerinde, genç bir karısı var, köylüler bal çökelek ne varsa yemiyor götürüp Seyda ya veriyorlar. Köyün Kadınları gidip onların evinin temizlediğini yapıyorlar. Fetbaz bir cami hocası. Köyün ismi Yelesen. Eski adıyla Kurman. Seyda beni gözden düşürmeye çalışıyor.

Köylülerde beni çok seviyor fakat bana,

“Sen çok iyisin, senin kadar iyi, yardımsever insan kolay kolay bulunmaz, ama eksik tarafın var, Camiye gelmiyorsun, Oruç tutmuyorsun”

[Diyordu]

Tabii o zaman bıyıklarım var biraz saçlarımda uzun, sağ... sol ... devrimcilik vs çok öne çıkan konulardı.

Öğrenci hareketleri, devrimci gençlik hareketleri gündemdedir, konuşuluyor

Deniz gezmiş ve arkadaşları yakalandı.

Valilik muhtarlara ve öğretmenlere, yabancı kim gelirse gelsin mutlaka bize şikâyet edin, eğer bir terörist yakalanırsa, o köyde hem muhtar hemde öğretmen çok kötü cezalara çarpılır, öğretmenin öğretmenliği son bulur. Hata idama kadar yolu vardır, diye tehdit ediyordu.

Bingöl'e gidiyorum yolun üzerinde Aşağı Köy diye bir köy vardı. Öğretmeni aydın birine benziyordu. Yol üzeri olduğu için bazen ona uğrayıp soluklanıyordum. O aralar Deniz Gezmiş ve arkadaşları artık idam edilecek. Biraz konuştuk, dedim: "Yarın Bingöl'e gidelim, öğretmenlerle konuşalım. Acaba bir şeyler yapabilir miyiz diye." Ve bana, "Onlar da rahat dursaydı," deyince, kalacaktım o gece, ama hemen kalktım, dağ yolundan saatlerce yürüyerek eve gittim. Tabii idamlar oldu sonradan.

İkinci yıl yine Bingöl'ün Kiği kazasında bir köye gittim. Güngören diye bir köy.

Büyükçe bir köy 4 tane öğretmendik orada... Okuldan bir arkadaşım da vardı.

Sonra Nazmiye geldim orada 3 yıl kaldım. Bir de Kafamda bir devrim sevdası, köyleri dolaşıp duruyordum.

Köyleri geziyor, öğretmen ve köylüleri devrimcileştirmeye çalışıyordum. Böyle kendiliğinden, kendi başıma, yani herhangi bir örgütle bir bağım yok. Kendi başıma elime geçen ne varsa, kitap, dergi, gazete ile halkı etkilemeye çalışıyordum. Nazmiye gelince Xarek diye bir köy. Yeni ismiyle Yukarı Doluca, Aşağı Doluca. Daha sonradan oralar hep TKP/ML savunucuları oldular.

Benden önce oralarda İbrahim zamanında bazı ilişkiler kurulmuş.

Ben Kığı de iken, 72 yılının yazında Elazığ'da tanıdığım Vartolu bir arkadaş vardı. Onunla konuşuyoruz, tartışıyoruz... Vartolu arkadaşım, "Bir arkadaş var, iyi bir devrimci, onunla randevum var," dedi. Gel gidelim seni tanıştırayım dedi. Biraz konuşalım... Vartolu Aydınlık geleneğinden birisi, İbrahim'le karşılaşmış tanışmış.... Ona göre İbrahim biraz çok maceracıdır.

Neyse gittik oturup sohbet ederken bir genç geldi. İkisi çok konuştu, tartıştı. Ben daha çok dinliyordum, Kemalizm üzerinde yoğunlaştı tartışmalar. İbrahim olduğunu bilmiyorum.

Başında şapka üstünde kocaman bir ceket. Vartolu arkadaşım İbrahim'e; haline baksana dedi... Şimdi sen böyle silahlı geziyorsun ne yapıyorsun. Buraya bir polis gelse ne olur dedi. İbrahim Ona "kellesini alr çıkarım" diye cevapladı. Bu cevap çok hoşuma gitmişti. Tartışmalarda savunduğu tezlerde bana doğru gelmişti. Ben, İbrahim'e "ben falanca yerde öğretmenim, eğer yolun düşerse, gelmek istersen ben falan köydeyim" dedim

İ.Y: Ama sen tabii İbrahim Kaypakkaya olduğunu bilmiyorsun?

K. A ilk defa görüyorum, bilmiyorum onun İbrahim olduğunu.

İ.Y: Birlikte gittiğiniz kişi biliyor muydu?

K.A: Onun bilip bilmediğini bilmiyorum, belki takma adı vardı. Şimdi hatırlamıyorum. Faaliyet yürüttüğü için öğrencilere gitmiştir, görüşmüş, konuşmuş. Ama ismini biliyor muydu, bilmiyor muydu, onu bilemem. O zaman bir ismi vardı farklı yani İbrahim değildi kesin. İbrahim değildi.

İ.Y: Anlatabilir misin? Bu nokta önemli Elâzığ'da bu otelde otelin ismi ne? gerçi söyledin. Oturmuş olduğunuz mekânı anlata bilirmisin? İbrahim Kaypakkaya'nın giysileri... Onu tarif edebilir misin?

K.A: Otel ağaç... yürüdüğü zaman ağaçlar ses çıkartıyor epeyce eski bir oteldi. Her çeşit insan girip çıkıyor du. Kimlerin girip, çıktığını bilmiyorsun. Elazığ'daki giyilen, bizim Dersim'de giyilen şalvarlı kuşaklı bilinen tipler giriyor. Yani öyle bir yer. İbrahim Kaypakkaya'nın başında bir kasketi, üstünde de büyükçe uzun, kendisine büyük gelen bir ceket. Üstündeki silahı fark ediyorsun, bir de tabancası var. Hatta bir tane de el bombası vardı üstünde yani o da belli oluyor. Tabii yani o dönemde öğle cesaretli olursan böyle yapabiliyorsun. Bana kalırsa ben o yazın ortasında Elâzığ'da silahlı bombalı gezmem. O dönemde silahlı gezmek adettendi gibi. Neyse... daha sonra da bizim de başımıza geldi faaliyet yürüttüğümüz zaman biz de çoğu zaman boş gezmedik.

Neyse

Bir sonraki yılın yaz aylarında ben yine köye giderken (önce Dersim Merkeze uğruyorum) Dersim Merkez'de **İmroz'da yani Gökçeada'da bizimle beraber olan Cafer Atan'la karşılaşıyorum. 1973 yazı. İbrahim'i şikâyet eden öğretmen.**

Bizimle beraber okulda iken devrimci biriydi.

Bizimle beraber hareket ediyor bizimle beraber kavgalara katılıyordu.

Dersim'de karşılaştık, hâl hatır sorduk. Akşam köye gidelim dedi. İyi dedim gidelim. Gittik. Kuzu kestiler. Çolak Hıdır da orda. Onun üvey kardeşi. Ve bir zamanlar Dersim ve İstanbul da kabadayılık yapıyormuş. Biz İstanbul'da görmüştük. Rakı getirmiştiler, rakı içtik. Uzuntarla diye bir köy. Ben dedim ya bu tarafta olaylar oldu bir şeyler oldu kışın...ocak ayında Ali Haydar vuruldu ya Vartınik baskını olduğu zaman radyodan duyduk birisinin vurulduğu... daha sonra birkaç gün geçtikten sonra da birinin yaralı yakalandığını...onlar kimdir, neyin nesidir?

Daha hiç bilmiyorum. Bir yaz önce karşılaştığım kişinin (İbrahim) olup olmadığını bilmiyorum. Bana cevap vereceğine, bende duydum, ama kim olduklarını bilmiyorum diyerek

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

konuyu değiştirdi. Neyse dedi ben tayin istiyorum, batıya gidiyorum sen tayin istemiyor musun? dedi. Benim askerliğim var, dedim.

Köyde öğretmenlik yapınca, askerlikten sayılıyordu.

Ben Nazimiye'ye geldikten sonra İbrahim geleneğinde olan arkadaşlarla karşılaştım. Sonradan öğrendim ki o olayda, yani Vartınik baskınında ölen Ali Haydar Yıldız, yaralı yakalanan İbrahim Kaypakkaya'dır. O, benim Elâzığ'da karşılaştığım kişi meğerse İbrahim Kaypakkaya imiş... Yakalanınca Diyarbakır'a götürülüyor orada İşkencede katlediliyor. Bu arada İbrahim'in yazıları elime geçti...

Örgütle bir bağım yoktu.

1975 yılında Örgütlü olan arkadaşlarla tanıştım. Ve faaliyetlere katıldım.

Daha Ayrılık falan olmadan önce bana gelip gidenler epey vardı. Mesela uzun ona sonra gelirim. Neyse o zamanın önderlerinin büyük bir çoğunluğu koordinasyon komitesinde olanlardı. Ve o bölgeye çok geliyordular. Öğretmenlere önceden sağlam olduğuna inandıkları kişilerin yanına uğruyorlardı. Ben ise öğretmenleri örgütlemeye çalışıyorum. Gençleri ve köylüleri örgütlüyordum. Bu arada tartışmalar başlayınca bana üye olup olmayacağımı sordular. Bende biraz düşünmem lazım falan dedim, tam kesin bir şey de söylemedim. Meğer beni üye yapmışlar.

O ayrılıklar sırasında tam hangi tarih bilmiyorum. 76 falan, koordinasyon komitesi dönemi Gelen gidenlerle ilişkilerim devam ediyor, sürekli tartışıyoruz. Ben İbrahim'in yazılarına sadık kalmaya çalışıyordum, öyle tartışıyordum. Saflar belirginleşmişti. Tartışmalar artık kitlelerin içinde yürütülüyordu.

Karakoçan'da Gençlik Derneği vardı gidiyorum orada seminer veriyordum. Öğretmenim ama gidip seminer veriyorum. İlk seminer Kemalizm konusunda idi. Çok kalabalık bir öğrenci ve gençlik vardı. Gençlerin neredeyse tamamı anlattıklarımı çok beğendiler. Ve orada tavır takındılar.

O dönem Öğretmenlere karşı büyük saygı vardı. Gençler arasında itibarlı görüyorlardı. Bu arada birkaç tartışma ve seminer daha oldu. Gençler İbrahim'in yazılarından yana tavır takındılar. Bütün bunları ben yalnız başıma yapıyordum. Koordinasyon Komitesinin büyük bir bölümü ordaydı. Ve o alanda (Nazimiye, Karakoçan ve Bingöl) neredeyse eli boş döndüler.

Nazimiye de milli mesele semineri veriyorum. Kemalizm semineri veriyorum, tartışmalar yapıyorum vs. Vs. Bütün bunlar olurken o dönemde R geliyor oralara, tartışmalar oluyor. Tartışmalara katılması gerekirken tartışmaya gelmiyor. Kamber Hoca git tartışmalara sen katıl diyor. Mecburen gidip tartışıyorduk.

Ben artık köyden Nazimiye merkeze gitmiştim. Parti konferansı olacak denildi.

O alanda biz üç kişi Parti üyesiydik. Ben, Cafer Cangöz ve C. adında başka bir Öğretmen arkadaş. Cafer Cangöz o alana kısa bir süre önce gelmişti.

Koordinasyon Komitesinde yer alanlar o dönem legal yayın organı olarak çıkan Halkın Birliğinde yer aldılar. Yani TKP /ML Hareketinde yer aldılar. Koordinasyon Komitesinin

ONUR TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR VAKFI

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

Görüşlerine muhalefet edenler İbrahim Kaypakkaya'nın 5. Temel belgesine bağlı kalanlar TKP/ML olarak devam ettiler.

O dönemde TKP/ML adına faaliyet yürüten öne çıkan isimler R ve S idi.

.....

Cafer bölgeye yeni gelmişti. Aranma durumunun olup olmadığı hususunda bize hiçbir şey söylememişti. Silahlı geziyor ancak çok legal davranıyor, kendisini deşifre ediyordu. Her an için hem kendisine ve hem de diğer yoldaşlara zarar verme ihtimali çoktu. Kendisini deşifre edebiliyordu konuşmalarında öyle olduğu için silah taşımamasını doğru bulmadık. Sopa elinde köyleri geziyordu. Onun için kendisine “Çoban” ismi takıldı. Çobanlık oradan geliyor.

.....

O dönemde parti politikasına bakıldığında, Mücadelenin esasının devlet iktidarına, yani devlet kurumlarına yönelmesi gerekirken, bu amaç tali duruma düşmüştü. Halk savaşının, gerilla mücadelesinin köylü -toprak çelişkisinin keskin olduğu, feodal üretim ilişkilerinin yoğun olduğu bölgelerde yoğunlaşması gerektiği ve mücadelenin esas hedefinin devlet kurumları ile feodal otoriteler olması gerekirken, Parti mücadelenin esasını sivil faşist güçlerle mücadeleye dönüştürmüştü. Esas hedeften uzaklaşmıştı. Bu şekilde gerilla mücadelesi ve halk savaşı yürütmek mümkün değildi. Devletle mücadele içinde savaşıp tecrübe sahibi olmayan, iktidara yönelmeyen bir mücadelenin başarı sağlaması ve iktidarı alması imkansızdı.

Halbuki, İbrahim'e bakıyorsun, o dönemde çok yetersiz kadro ve teçhizatla mücadelenin okunu direk devlet kurumlarına yönetiyor... Dersim merkezde, Karakoçan da, Mazgirt'te v.s. direk devlet kurumları hedef alınıyor. Faaliyet alanı olarak feodal üretim ilişkilerinin yoğun olduğu ve köylülerin toprak talebinin çok yoğun olduğu Urfa, Gaziantep, Malatya ve Dersim alanları esas çalışma ve mücadele alanları olarak belirleniyor. Halk Savaşı'nın köylü toprak Devrimi üzerinde yükseleceği şeklinde bir çizgi izleniyor.

Ama bak geline nokta 78'e 79'a gelindiğinde Devlet işin dışında kalmış. Esas mücadele sivil faşist ülkücülerle çatışmaya dönüşmüş. Diğer sol örgütler de aynı çizgide.

Bir nevi sanki dönemin bir modası haline gelmiş. Banka Soygunu falan hadi onu bir şekilde anlarsın çünkü imkân yaratmak açısından gerekli olan eylemlerdir. Baktık işler rayından çıkmış, bu durumu eleştirdik. Somut adımlar atılması gerektiğini belirttik. Bunun için ilk adımı kendimiz atacağımızı söyledik. Ve öyle de yaptık. Siverek'ten, Urfa'ya, Mardin'den, Diyarbakır'a Hakkâri'ye gidelim, çünkü feodal çelişkilerin en yoğun olduğu yerler oralar.

Cafer Cangöz Siverek'e gitti. Ardından ben öğretmenliği bırakıp Urfa'ya gittim. Velhasıl epeyce bir kadro bu alanlara kaydırıldı.

Ben Urfa'ya gitmeden önce aynı zamanda Öğretmenler arasında çalışma da yürütüyordum. Bizim partiye bağlı olarak **Yani Demokratik Öğretmenler Birliği** adı altında bir örgütlenmemiz vardı. TÖB-DER, Kongrelerinde bu grubun temsilcisi bendim. Öğretmenler arasında çok önemli gelişmeler kaydedildi. Öğretmenler partinin kitlelerle kaynaşmasında ve etle kemiğe bürünmesinde tayin edici bir rol oynadılar.

TÖB -DER kongresinde bizim grubu, Yani Demokratik Öğretmenler Birliği'ni Nazimiye delegesi olarak ben ve Mazgirt Delegesi olarak A.B. temsil ediyorduk. Bu kongrede epeyce verimli çalışmalarımız oldu. Birçok delegenin bizimle hareket etmesini sağladık. Ayrıca bu kongrede “halkın sülalesi” olarak adlandırılan Halkın Kurtuluşu ve Halkın Yolu'ndan arkadaşlarla birlikte hareket ediyorduk. Çok çatışmalı ve çekişmeli geçen bir kongre idi. Kavgası ve dövüşü bol bir Kongre. Bu Kongrede TÖB-DER' de bölünme oldu. Bir tarafta orta yolcu olarak adlandırdığımız, Dev-Yolcuların başını çektiği gurup. Diğer tarafta ise TKP'nin başını çektiği o dönem Sosyal faşist olarak tanımladığımız gurupların oluşturduğu grup.

Bu kongreye Türkiye'nin her tarafından delegeler gelmişti. Bunların içinde hiçbir örgüt ile bağı olmayan tarafsız delegelerde vardı. Biz bunlardan epeyce bir kesimi etkiledik ve bizimle hareket ettiler.

Yeni Demokratik Öğretmenler Birliği'ni büyütüp alternatif Öğretmen örgütlemesine dönüştürecektik. Maalesef bu çalışmalarda doğru ele alınmadı. Ve yarıda kaldı. Peşinde zaten bir sonraki kongreye varmadan darbe oldu ve tüm sivil toplum kuruluşları gibi TÖB-DER de kapatıldı.

Bu Kongreden kısa bir süre sonra ben öğretmenliği bırakıp Urfa'ya sorumlu olarak gittim. Giderken geride üç çocuk bırakmışım. Çocukların ne olacağını düşünmeden gitmişim. Tabi benden sonra çocuklar korkunç bir yoksulluk ve sefalet çekmiştiler.

Ben Urfa'ya gittiğim de nelerin yapılması gerektiğini biliyordum. Örgütlenme konusunda epeyce tecrübe sahibiydim. Parti çizgisini kitlelere götürmek, kitlelerle buluşturmak ve ileri kesimleri yeteneklerine göre eğitip örgütlemek gerekiyordu.

Parti çizgisi doğru uygulanmıyor diye o kadar eleştiri yürütmüştük. Ve doğru çizgiyi, doğru bir yerde yürütmek için hemen o alana gittim.

Ben Dersim'de iken bulunduğum mıntıkada sadece genel bir propaganda ve ajitasyon faaliyeti ile yetinmemiştim. Parti çizgisini kavratmak için eğitim çalışmaları yapıyordu, seminerler veriliyordu. Genel tartışmalar yapıyordu. Bu şekilde öne çıkanlar kendi mesleki veya kabiliyetlerine göre örgütleniyordu. Kadınlar, kadın örgütlemesinde. Gençler TMLGB içinde örgütleniyordu. Bir kısmı köy gençlik komitelerinde örgütleniyordu. Bir kısmı dernek çalışmalarını yürütüyordu. Köylüler Köy komitelerinde örgütleniyordu. Bunların içinde öne çıkanlar parti üyesi ve aday üyesi şeklinde örgütleniyordu. Bu çalışmaları bulunduğum alanda gerçekleştirmiştim. Ve epeyce bir tecrübe birikimi edinmişim.

Mesela **Karakoçan'da bir gençlik derneğimiz** vardı. Hem öğrenci gençleri hem de köylü gençleri bünyesinde barındırıyordu. Yüzlerce üyesi vardı. Çok aktif ve ateşli üyeleri vardı. Kısa bir sürede Karakoçan'ın çehresi değişti. Karakoçan Kızıl Koçan olarak anılmaya başlandı.

Ne yazık ki bu gençler doğru bir şekilde seferber edilemedi. Buna rağmen epeyce parti üyesi ve aday üye çıkarıldı.

.....

K.A: Konferans gidişatını, çok da büyütmedik. Nasıl olsa bu uzun soluklu bir mücadele işidir diye baktık. Yürüteceğimiz faaliyetin doğru bir temelde yürütülmesi ve pratik hayatta kendisini kabul etmesi durumunda sorunların kolay bir şekilde aşılabacağını düşünüyorduk. Daha sonraki süreçlerde yapılacak Kongre veya konferanslarda durumu usulüne uygun olarak düzeltmek gerekiyordu. Bu mantıkla hareket ettik.

Olan faaliyet kendiliğinden bir mecrada seyrediyordu. Önderlik kademesinde yer alanlarda siyasi ideolojik ve örgütsel yeterliklere sahip olmadıkları belli oluyordu. Daha sonraki dönemde yani cunta geldiğinde çok şey ortaya çıktı. Açığa çıkan neydi? En önemlisi Cunta geldiğinde hiçbir varlık gösteremedik. Neden böyle olduğunun cevabını veremedi önderlik. Cevabı çok basitti. Biz devletle savaşmamış ve bu savaşta tecrübe sahibi olmamıştık. Parti kadro ve militanları sivil faşist kesimle savaşmayı esas almıştı. Dolayısıyla cunta gelince şaşırıp kalmıştı. Cunta gelir gelmez hiçbir direnişle karşılaşmadan her şeyi bir anda bitirdi. Cuntacılar bile bu duruma şaşıtı.

Örgütün Önderlik kademesinde bulunanlar yetersiz, tecrübesiz ve parti çizgisi ile alakası olmayan kişilerden oluştuğu daha sonraki tutum ve davranışlarından açığa çıktı.

Yakalanmalar ve sorgulamalardaki durumu tam bir felaket. Süleyman Cihan'ı bir kenara bırakırsan, geriye kalanların hepsi istisnasız çözülmüş, Partiye, Yoldaşlarına ve halka büyük zararlar vermiştir.

İ. Y: Sorulan sorulara sırasına göre gidelim. Yani kadın sorunu açıkta kaldı yine kadın oranı ne kadardı.

K.A: Ama faaliyet yürüten kadın sayısı çok az o dönemlerde. Üstelik köydeki kadınlar çoluk çocuk sahibi, ev işleriyle uğraşıyorlardı. Dersimdeki kadın sempatizanlar sayısı oldukça fazla. Ancak örgütlenen kadın sayısı yüzde 15 civarındadır. Çok sayıda taraftar genç vardır, ancak örgütlü olan genç sayısı yüzde 30 civarındadır.

Parti üye ve aday üyesi örgütlenirken dikkat ettiğimiz kıstaslar şöyleydi: Parti programı ve tüzüğünü asgari ölçüde kavramış olması, pratikte buna uygun davranması, İdeolojik sağlamlık, siyasi olarak ilerleme kaydetmesi ve parti disiplinine uyması, karşı-devrime karşı pozisyonu v.s. gibi kıstaslara dikkat ederdik. Bir kişi parti aday üyesi yapılacağı zaman aday üyelik için bir yıl kadar bir süre denenirdi. Bu süre içinde gerekli kıstasları yerine getirmiş ise üye yapılırdı ve üye yapılanlar üst organlara bildirilir ve onayı alınırdı. Eğer üyelik kıstaslarını yerine getirememişse, bu süre altı ay daha uzatılırdı. Taki üyelik kıstaslarına uygun bir seviyeye gelene kadar. Bu anlattığım benim faaliyet yürüttüğüm alanda ve çalıştığım organda böyleydi. Ki parti tüzüğünde de böyleydi.

İ.Y: Birde Orhan BAKIR meselesi var, bu noktaya da değinebilir misin?

K.A: Organda normal konuşulup tartışılması gereken konuların dışında Orhan'ın kendi görüşü olarak konuşup tartıştığı hiçbir şey yoktu. Lakin son toplantıda kendisi hakkında "disiplinsizlik yaptığı, bulunduğu organlarda parti görüşü yerine kendi düşüncelerini anlattığı"

gerekçesiyle soruşturma açıldığını söylemişti. Ceza alma ihtimali olduğunu ifade etmişti. Mao Zedung konusunda, Mao'nun Marksist -Leninist olduğu, ancak Usta olmadığı şeklinde bir değerlendirmesi vardı. Parti içi demokrasinin sorun haline geldiği şeklinde eleştirileri vardı.

İ. Y: Bu hangi tarihe denk geliyor?

K. A: 1979 yılı mayıs sonu veya haziran başı gibi olmalı.

Ben Elazığ'a gittim, oradan da Gaziantep'e gidip orada Kazım Çelik ile görüşüp, onunla Urfa'ya gidecektik ve öyle de oldu.

Daha önce Haydar Aslan orada faaliyet yürütüyor ve bir bombalı pankart eyleminden sonra birkaç faaliyetçi ile yakalanıyorlar. Geriye birkaç sempatizan kalmıştı. Kazım Çelik beni oradaki sempatizanlarla tanıştırap ayrıldı. Ben birkaç aylık yoğun bir çalışmayla epeyce bir faaliyet yürütecek ileri sempatizan kitlesi oluşturmayı başardım. Sadece Urfa şehir Merkezinde değil aynı zamanda birçok köyde ciddi ilişkiler yarattık. Memurlardan, Öğretmen ve POL-DER içinde de ciddi ilişkiler yarattığımız gibi, önemli ölçüde silah ve patlayıcı gibi malzemeler edindik. Öncelik verdiğimiz çalışma kitle çalışmasıydı. Ve özellikle köylerde çalışmayı çok önemsedik. Parti çizgisi ve Programımızı gerçekleştirmede dayanmamız gereken güçler köylerde idi. Köylü toprak devriminin esas alanlarıydı köyler. Bunun şartlarının yaratılması gerekiyordu. TİKKO'cular cesur ve korkusuzdur, diye hava atmayı seviyorduk. Bu tavır ve davranışlar bölgenin yapısı gereği itibarda görüyordu. Gençlerin arasında sempatiyle karşılanıyordu. Yazılama yaparken silahlı olmak zorundaydık. Yeterince büyük silahımız olmadığı için, polisi korkutmak amacıyla roket atar imajı yaratmak için demir borular veya soba borusu bulunduruyorduk. Polis geldiğinde Köşeden borunun ucuna görünce hemen kayboluyordu. İkinci gün ' ' TİKKO cular roket atarlarla yazılamaya çıkmış' ' gibi haberler dolaşıyordu ortalıkta. Oysaki o zaman kimsede roket atar yoktu.

İ.Y: O dönemde Örgütün hangi sloganlarını yazıyordunuz?

K.A: Bölgedeki somut duruma uygun olan sloganlara daha çok ağırlık veriyorduk.

Patron ağa devletini yıkacağız.

Yaşasın Halk Savaşı.

Topraklar Köylününündür.

Buna benzer sloganlara öncelik veriyorduk. Ki bu sloganlar Köylü Toprak Devriminin temel sloganları idi, parti programına da uygunluk arz ediyordu. Bu arada kırsalda, köylülerle ağaların arasında çelişkilerin keskinleştiği köyleri araştırmaya çalışıyorduk. Toprak işgalleri yapmak için.

.....

Son otobüsten inip eve giderken mahallede olağan üstü bir durumla karşılaştım. Her taraf askeri araç ve tanklar, polis araçlarıyla dolu. Üstümde küçük bir tabanca var. Mahallede arama olabileceğini sandım. Onun için şüphe uyandırmadan eve kadar gideyim bari.

O kadar araç gerece rağmen, ortalıkta öyle göze çarpan bir hareketlilik de yok. Sonradan anladım ki polis de beni ürkütmemek için sakın davranmıştır.

Ben eve girene kadar beni rahatsız eden kimse olmuyor. Tabi mahalledeki o kadar yoğun araç ve güvenlik güçleri benim dikkatimi çekmiş, kuşkuyla eve kadar gittim. Avluyu geçip odama girip silahımı yastığın altına koyup, avludaki muslukta bir elimi yüzümü yıkayayım dedim. Tam musluğa vardığım sırada kapı çalındı. Kapının arkasında kimsiniz.? diye sorunca' aç kapıyı aç benim' diye bir ses. 'Sen kimsin tanımıyorum...' [dedim]. Bunun üzerine 'aç kapıyı aç polis' deyince ben hemen dönüp odama yönelince, daha önceden evin üstüne yerleşmiş polisler hemen üzerime atladı. Beni yere düşürüp tekme tokat girişimleri bir oldu. Bir taraftan dayak, bir taraftan da soru yağmuru.

Kapıyı da açtılar içeriye bir yığın asker ve polis doldu. Evi aramaya başladılar. Evin altı üstüne getirildi. Evde epeyce illegal yayın ele geçirildi. Bunların çoğu partinin iç tartışma yazıları, Merkez Komitesinin toplantı kararları v.s v.s. gibi yayınlar.

On beş yirmi dakikalık meydan dayasından sonra, güzlerimi bağlayıp başımı bir bezle kapatıp askeri araca aldılar. Araç içinde bir taraftan dövüyor, bir taraftan da soru ve sorgulamalar devam ediyordu. Askeri garnizonuna götürdüler. Garnizon geniş bir arazi üzerinde ve ağaçlandırılmış bir alan. Bana sorulan sorulardan bir cevap alamayınca, kendi aralarında konuşuyorlar: Bunu ormanlık bir alana götürüp öldürelim. Bir kenara atalım. Bu konuşmuyor. Günah bizden gitti. Garnizon üstündeki arazide biraz dolaştırdıktan sonra, bir yerde durup beni araçtan indirip bir ağacın altında diz çöktürüp, silahı kafama dayayıp; bak sana son bir şans veriyoruz. Eğer konuşursan öldürmeyiz. Yoksa kendine ve aile çevrene yazık edersin. Annenin, babanın, kardeşlerinin, eşinin ve çocuklarının duyacakları acıyı düşünsene'. Ben 'siz kimi arıyorsunuz bilmiyorum. Beni öldürdüğünüze pişman olup vicdan azabı duyarsınız. Çünkü benim hiçbir şeyim yok' dedim. Bunun üzerine biri silahının önüne mermiyi verdi. Tam kulağımın dibinde bir mekanizma sesi silahı kulağımın arkasına dayadı. 'sen anlaşılan konuşmayacaksın bak günah bizden gitti ne diyorsun. Bu son soru' Ben vurabilirsiniz amma sonunda pişman olacaksınız' dedikten sonra. İçlerinde biri 'bırak vurma bunu götürüp güzel bir işkenceye yatıralım bak nasıl bülbül olup ötüyor.' dedikten sonra tekrar araca alıp götürdüler.

Elektrik verdiler. Birkaç kez baygınlık geçirdim. İşkence sabaha kadar devam etti. 'Bunu götürüp atın oraya biraz düşünsün'. Bana bak delikanlı iyi düşün. Bizim işimiz bu. Zamanımızda çok. Bu dayak ve işkence aylarca devam eder. Sen nereye kadar böyle inat edersin. Kendine yazık etme sana biraz zaman verelim de iyi düşünesin diye'. Bunun üzerine beni başka bir odaya götürüp attılar.

Bu işkenceler.... Falaka, kaba dayak, elektrik vermeler, askıya almalar. Cinsel organım dahil sigara söndürmeler, askıdayken kum torbalarıyla dövmeleler, Aç ve susuz bırakmalar, tualete götürmemeler, uykusuz bırakmalar v.s. ...daha neler neler... kaç defa bayıldığım, kaç defa ölü niyetine bıraktıklarını artık hatırlamıyorum. Gözlerimi açtığımda baş ucumda bekleyen görevli 'Bu orospu çocuğu yine ölmemiş .bak yine gözlerini açtı. İt soyunda, ölüp ölüp diriliyor.' dediklerinden bana yaptıkları işkencenin boyutunu tahmin ediyordum. Her tarafım yara bere, mor mor irin olmuş. Copla vurduklarında artık irin yüzlerine kadar sızıyor.

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

Randevularımı ve hangi eylemlere katıldıklarım. Örgütün silah ve cephanesi hakkında bildiklerimi sorup öğrenmeye çalışıyorlardı.

Bende olan bir 7.65 tabancam vardı. Bu benimdir. Kendimi koruma amaçlı olarak üstümde bulunduruyorum. Bunun cezası neyse, buna razıyım. Ancak evde yakalanan dokümanlar için, onları sarı büyük bir zarfa içine koymuştum. Ağzı kapalıydı. Evde ve üstümde yazılı belge bulundurmayı ilkesel olarak doğru bulmuyordum. Götürüp köydeki arkadaşlar vasıtasıyla güvenli bir yerde saklamayı düşünüyordum. Her nedense bir aksaklık olmuştu da götürmemiştim. Ve bu arada yakalandım. Bu zarfı kahvede tanıştığım ve isminin Ahmet olduğunu söyleyen birisi bana verdi. Gelip alacağını söyledi. Ne zaman ve nerede alacağını sorduğumda, ben gelir seni bulurum merak etme, birkaç güne kadar gelir alırım. Bende zarfı açıp içine bakmadım. İçinde ne olduğunu bilmiyorum. Sizin söylediğiniz şekilde yazılar varsa ben bilmiyorum. Veya siz koymuş olabilirsiniz. Ben bunları söylerken onlar çılgına dönüyordu. Aynı soruları tekrar tekrar sorup, bir çelişki yakalamaya çalışıyorlardı. Bende hep aynı cevapları veriyordum.

Sonra artık beni bulunduğun tek kişilik hücreden alıp geniş bir kavuşa attılar. Amma insana benzer bir yanımda yok. Tam bir korkuluk gibi. Aradan bir, iki saat geçti geçmedi kapı açıldı. Kalabalık bir gurup genç getirmişler. Kapıdan kim beni görüyorsa içeri girmek istemiyor, o benim korkunç halimi gören geri çıkmak istiyor. Tabi ben durumu anladım. Kıpırdanacak halim yok iken kendimi toparlamaya çalıştım. Ve korkmayın dedim. Siz benim bu halimi görüp korkasınız ve konuşasınız diye beni biraz önce buraya getirdiler. Sakın korkmayın ve konuşup bildiklerinizi vermeyin. Dedim. Ancak ne fayda sorguya gidenler bir saat olmadan geri geliyor. Bildikleri neyse anlattıklarını da gizlemeden söylüyorlardı. Yirmi kişiye yakın bir guruptu. Viranşehir ve Ceylanpınar dan toplayıp getirdikleri PKK yanlısı gençlerdi. Son üç gün bana işkence yapmadılar. Üstümde elbise falan kalmamıştı. Bana biraz eski giysi bulup giydirdiler. Ve sen burada konuşmadın, son kez söylüyoruz konuşacaksan konuş. Yoksa şimdi seni Diyarbakır'a gönderiyoruz. Oraya giren mutlaka konuşuyor. Yoksa sağ çıkmak mümkün değil. Ancak cenazesi çıkar.

Beni Diyarbakır'a yolladılar. Üç haftada aynı sorgu ve işkenceler orada da daha vahşi bir şekilde devam etti. Üç hafta sonra beni 3 nolu dediğimiz ceza evine götürdüler. Burası aslında ceza evi de değil. Bir gözaltı yeridir. Askeri kışladan etrafı tel örgülerle çevrili iki büyük askeri koğuş. Buranın bir ismi daha vardı. 'İstikam' da deniliyordu buraya. Urfa da ki sorguda beni gören, tanıyanlar havalandırmadaydı. Beni görünce sevindiler, 'bak bak ölmemiş budur geldi' deyince havalandırmadaki tutuklular dönüp bana baktılar. Benim yoldaşlarımın orda olduğunu biliyorum. Ancak hiçbirini tanıımıyordum. Onlarda beni duymuş merak ediyorlar. Beni Urfa da görenler önceden anlatmışlar. Yoldaşlarımda hep beni merak ediyormuş. Beni görünce hemen gelip koluma girip bir koğuşa götürdüler. Yaralarımı silip pansuman yaptılar. Biraz giysi verdiler. Çok sürmedi yaralarım kapandı.

....[sonradan öğreniyorum] 15 gün boyunca evde karakol kurmuşlar. Mutlaka biri gelir de yakalarız diye. Dedektör ile aramış, silahları bulamamış... 15 gün sonra karakol kalkınca,

ONUR TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR VAKFI

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

(POL-DER içindeki polisler haber veriyor. Ve onlar Nöbet tutuyor.) yoldaşlarımız gelip çıkarıyorlar. Silahları yerini benden başka bilen bir tek kişi vardı. O da Kazım Çelik idi. Yanına iki kişi alıp gelip çıkarıyor.

Burada şunu belirtmem lazım. Ben devrimci faaliyetlere başladığım zaman, bir komünistin her zaman için işkenceye, ceza evine ve hatta ölüme karşı hazırlıklı olması gerekir. Eğer buna hazırlıklı değilse sonuç ne kendisi ne partisi ve ne de halkı için çok kötü olacağını bilmesi lazım. Ben bu konuda çeşitli ülke devrimci ve komünistlerinin yaşanmış hikayelerini epeyce okumuştum. Ser verip sır vermeyen yiğit İbrahim Kaypakkaya kitabını okuduğum gibi İbrahim işkencedeki örnek tavrını çok iyi biliyordum. Esas referans aldığım kişi de İbrahim Kaypakkaya idi.

Ayrıca şunu da başından beri kendime ilke edinmiştim. Ki partimizin görüşü de bu yöndeydi. Bir Komünist düşman eline geçtiği zaman hiçbir şey kabul etmeyecek, tez elden çıkıp yeniden mücadeleye katılmayı prensip edinecek. Şayet durumu açığa çıkmış ise ve ağır bir ceza alacak ise siyasi savunma yapması gerekir. Ben de çok ağır işkencelere rağmen cezayı gerektirecek hiçbir şey kabul etmemiştim. Mahkemede de kabul etmedim. Maksimum bir, iki ayda çıkmam gerekirken üç yıla yakın yattım. Bunun sebebi hakkımdaki istihbarat raporlarıydı. Ve mahkeme sonuçlandığında 8 yıl ceza verdiler. Üç yıl sonra tahliye olunca hemen mücadeleye döndüm.

En önemli ilkelerden biri de şudur. İşkencede direnmenin bir komünist için anlamı sadece direnip kendisini cezadan kurtarmak değil. Bir Komünist hâkim sınıflar karşısında Partisini, halkını, uluslararası komünist hareketi, dünyadaki bütün ezilen halkları ve proletaryayı temsil eder. Komünist ideoloji ile burjuva ideolojisinin temsilcilerinin bir hesaplaşması, bir savaş olarak algılayıp ona göre tutum alması gerekir. Bu aynı zamanda dünya çapında Komünist hareketin insanlığın geleceği açısından zorunlu bir kavganın, kokuşmuş emperyalist düzenin, doğanın ve bir cümle canlının düşmanı olan burjuva düzenini yıkılması ve komünizme doğru yol almasının mücadelesinin temsilcisi olduğu bilinciyle hareket etme zorunluluğunun bilinciyle hareket etmesi gerekir.

Ben Diyarbakır sorgusundan İstihkama (3.Nolu cezaevi) geldiğim zaman Mazlum Doğan ve Yıldırım Merkit yanıma geldiler. Geçmiş olsun dedikten sonra seninle biraz konuşalım dediler. Olur dedim. Bir kenara çekildikten sonra, sakın bizi kendi ismimizle çağırma, burada kimse bizim gerçek ismimizi bilmiyor, biz sahte kimliklerle yakalandık, gerçek kimliğimiz halen açığa çıkmamış, dediler. Çünkü ben onları gerçek kimlikleri ile tanıyordum. Kod isimlerini bilmiyordum. İkisini Dersim de tanıyordum. Çok tartışmalarımız olmuştu. Urfa'da da birkaç kere karşılaştık. Onlar benden sonra yakalanıyor ve gerçek kimlikleri bilinmediği için doğru dürüst sorgulanmadan getirip tutukevine konuluyorlar. Buraya 3 nolu cezaevi diyorduk. Aslında bura bir gözaltı yeri idi. Polis gerekli gördüğünde istedikleri kişileri alıp sorguya götürebiliyordu. Bu durum hepimizi tedirgin ediyordu.

Bir gün polis gelip birini götürdü. Bunu bahane ederek açlık grevine başladık. Bir tek talebimiz vardı. Kimsenin sorgu için polise verilmemesiydi. Açlık grevinde su dahi

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

içilmeyecekti. Su içilmediği için dördüncü, beşinci günde dökülmeler başladı, durumu kötüleşenler oldu. Cezaevi yönetimi baktı ki durum çok ciddi, bir hafta sonra talebimizi kabul etti.

Bir ara oraya iki tane MHP'li [Milliyetçi Hareket Partisi] getirmiştiler. Sebep. Urfa Belediye Başkanı Feridun Yazar'a silahlı saldırı olmuş ve yaralı kurtulmuştu. Bu iki MHP'li bu saldırının şüphelisi sıfatıyla getirilmişler. Bu saldırı olayı ile bir alakası olmadığını söylüyordular. PKK'lılar bunları sorguluyordu, sonradan anlaşıldı ki sıradan insanlarmış.

Bulunduğumuz yer, Askeri garnizonun tam orta yerinde iki tane birbirine bitişik iki büyük asker koğuşu. Etrafı dikenli tellerle çevrili bir alan. Havalandırmaya çıktığımızda nöbetçi askerlerle konuşma durumumuz oluyordu. Askerlerden bulunduğumuz yer ve konumu hakkında bilgi alabiliyorduk.

O sıralar bizde bir arkadaş vardı. Tatlıcı diye çağırırdık, ama esas ismi A.K.'tı. "Bu duvarlar bize vız gelir vız. Bize TİKKO'cu derler" deyip duruyordu. Meğerki askerlerden çöplerin nasıl nereye götürüldüğünü, götüren askerlerin silahlı olup olmadığını öğrenmişti. Bende, sana ne oluyor, bir bildiğin mi var, bu sloganı tekrarlayıp duruyorsun, deyince; "var" dedi "sana iyi bir müjdem var. Bir kaçma yolu buldum. Hem de çok kolay" dedi ve anlattı. Gerçekten çok kolay ancak iyi örgütlenmesi lazım.

Çöpler büyük benzin bidonlarına konuluyordu. Bu bidonlar bir kamyonu konulup, bir şoför ve silahsız iki asker götürüp şehrin dışında bir yere döküyordu. Bizde kaçması gereken iki kişi vardı. Ya ben kaçacaktım veya Haydar Aslan kaçacaktı. Aslında bizim ikimizin de ağır cezalık bir durumu yoktu. Çünkü ifadelerimiz yoktu. Hiçbir şey kabul etmemiştik. Sadece propaganda olması açısından önemsemiştik. Tam hazırlıklara başlamıştık ki PKK'lılarla konuşalım da kaçma eyleminden sonra mutlaka koğuşlara baskın yapar ve sorgulamalar olur. Herkes ona göre ne diyeceğini önceden ayarlamalı. Mazlum Doğan onların sorumlusu idi. Ben bu durumu ona anlatınca hemen "Sizde durumu çok kötü olan kimse yoktur. Benim durumum çok kötü. Böyle gitmez her gün yakalananlar oluyor. Çözülüp benim hakkımda bilgi verenler mutlaka olur. Benim konumum açığa çıktığı zaman ben çıkamam veya idam bile edebilirler" dedi.

Çok ısrar edince. Arkadaşlarımla bir konuşayım dedim. Ben durumu Haydar Aslan'la konuştum. Neticede onun gitmesine karar verdik.

Bir gün Mazlum battaniyeye sarılıp çöp bidonuna konuldu ve askerler alıp götürdüler. Bizde havalandırmada dolaşıyoruz, saldırı olacak diye beklerken, Ne o. Baktık ki Mazlum kamyonundan indirilip idare binasına götürüldü. Aradan on beş yirmi dakika daha geçmeden, askerler geldi. "Kamber Akbalık eşyalarını al gel" dediler. Zaten fazla bir eşyam yoktu. Küçük bir poşet alıp gittim. Beni esas askeri ceza evi olan 2.No lu cezaevine götürüp direk hücreye attılar. Hiçbir sorgu sual da yok. Aradan yarım saat geçtikten sonra Haydar Aslan'ı da getirip yandaki hücreye koydular. Aradan bir saat kadar geçtikten sonra Mazlum Doğan, Yıldırım Merkit ve bir kişi daha getirip onları da hücrelere koydular. Akşama doğru hepsini hücrelerden çıkarıp koğuşlara koydular. Bir tek ben kaldım. Kaldığım hücrenin mazgal deliği

havalandırmaya karşı idi. Gardiyan asker yemek v.s. getirirken, havalandırmadakilere seslendim bir şeyler yapın ki beni de buradan çıkarsınlar. Tutuklulardan bazı homurdanmalar olunca üç gün sonra beni de hücreden çıkarıp koğuşa koydular. Üç gün boyunca hücrede bekletildim. Ne bir soru ne de bir sorgu olmadı.

Daha sonra kaç defa sorduk, "Ne yaptınız? Bir öz eleştiri yapmayacak mısınız?" Hep geçıştirdiler. Mazlum'u götüren askerler çöpü dökünce bakıyorlar ki battaniyeye sarılı biri yuvarlanıyor. Ayakları uyuştugu için kaçamıyor da. Yakalayıp getiriyorlar. Onu dışarıdan gelip alacak olanlar yanlışlıkla başka yere gidiyorlar. Ve kaçma eylemi başarısızlıkla sonuçlandı.

İ.Y: Bu hangi tarihlere denk geliyor?

K.A: Ben Diyarbakır 5. Ceza Nolu ceza evi ile ilgili yazdığım Kutsal WC adlı kitabımda bunları yazdım.

Ben hayati tehlikesi olana bir fedakârlık yapmanın doğru olacağı mantığıyla kaçma işini Mazlum'a bırakmışım.

İ.Y: O zaman PKK'dan kaç kişi vardı? Sizinle aynı davada olan kimler vardı hatırlıyor musun?

K.A: Tutukluların %70 i gibi PKK lı idi. Gerisi diğer örgütlerden oluşuyordu. Kürt ve Türk solu olarak adlandırılan örgütlerden kişiler de vardı. O zaman bizim mevcudumuz 25- 30 kişi civarın da idi. Bizim Diyarbakır dosyasında yargılanan toplam kişi sayısı 250 civarındadır. Bizim siyasetten benden başka, Haydar Aslan, Garabet Demirci, A.U., R.Ş., A.K., İ.Ç., A.K., M.G. ve şu anda adını hatırlamadığın epeyce kişi vardı. M.E., İ.E. ve daha birçokları sonradan geldiler.

O dönemde Koğuşlar kalabalıktı. Ve koğuşlar arası kapılar bazen açık oluyordu. Büyük kitlelerin arasında tartışmalar oluyordu. Tartışmalar genellikle bizimle PKK'lılar arasında oluyordu. Genellikle milli mesele, devrimin yolu, Kemalizm gibi konularda yoğunlaşıyordu. Bizim dışımızda PKK ile tartışan olmuyordu. Daha önce bu örgütler PKK ile ciddi sorunlar yaşamış ve birbirlerinden adam öldürmeler olmuştu. Yeniden kavga olacağını, dövülme ihtimaline karşı çekimser kalıyor ve mesafeli davranıyorlardı. Orda saygınlığı olan ve bütün guruplarla diyalogu iyi olan bizdik.

Bütün guruplarla, dışarda olup biten olayların, kavga ve dövüşlerin içerde tekrarlanmaması için konuştuk. Aksi taktirde bu işin cezaevi yönetiminin ekmeğine yağ süreceğini, bizi bize kırdıracağını ve ortak hareket etme koşullarını ortadan kaldıracığını konuştuk ve bütün guruplar bu görüşü kabul etti ve uydular. Bu arada 5. Nolu bitti ve tüm siyasi tutukluları buraya taşıdılar. Ceza evinin yapısı gereği koğuşlar arası irtibat kesildi.

5. Nolu ya taşınınca farklı bir uygulama hemen göze çarpıyordu. Çok daha disiplinli, daha otoriter ve tutuklulara kaşı saldırgan davranıyorlardı. Bu durumu kabul edersek daha otoriter ve acımasız olurlar dedik ve buna müsaade etmedik. Bu sebeple bizim koğuşa saldırdılar, hücrelere göturdüler. Anlayacağın 5.Nolu da ki hücrelerin ilk misafirleri biz olduk.

Hücrelerde bağırıp çağırdık. Sloganlar attık. Bir nevi isyan gibi bir durum oluştu.

ONUR TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR VAKFI

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

Hücrelerdeki lavabo ve tuvaletlerin birçoğu kırıldı. Diğer koğuşlardan da destek geldi. Bağırma sloganlar yükselince genel bir isyana dönüşmemesi için birkaç gün sonra bizi yeniden kendi koğuşumuza götürdüler. Bu 5 Nolunun ilk ve kazançlı eylemi oldu. Cunta geldiği zaman sol örgütlerin nerdeyse tamamının % 80- 90 ı yakalanmıştı. PKK nın nerdeyse dışarda adamı kalmamıştı.

Bizde Dersim hariç çok büyük darbeler almıştık. Özellikle de büyük şehirlerde durmadan büyük guruplar halinde kayıplar veriyorduk.

Neticede şu gerçek ortaya çıktı. Kitle temelinin güçlü olduğu alanlarda düşman büyük operasyonlara rağmen etkili olamıyordu. Ancak kitle temelinin zayıf olduğu alanlarda güçlerimizi koruyamıyorduk.

Buradan dönüp geriye bakıldığında 1972 de İbrahimlerin o dönemde çok çabuk operasyon yemeleri, Kızılderide Mahirlerin yerlerinin hemen tespit edilip vurulmaları... Bunlarda gösteriyor ki kitlelerle kaynaşmadan, yani güçlü bit kitle çalışması olmadan ayakta kalmak mümkün değil.

Cuntanın gelişi:

Cuntanın geldiği gün. Sabah daha yeni şafak sökmek üzere. Ben arka sırada alt kat ranzada yatıyorum. Uyanmışım kimseyi rahatsız etmeyeyim diye yataktan kalkmıyorum. Genç bir yoldaşımız vardı. A.K., Onun küçük bir cep radyosu vardı. O da birkaç ranza ilerde yatıyor. Radyonun sesi hafiften açık. Ve radyodan anons yapılıyor. Ordunun yönetime el koyduğunu. Siyasi partilerin kapatıldığı, bütün dernek ve sendikaların kapatıldığı, yöneticileri hakkında tutuklama kararı çıkarıldığı v.s, v.s. Radyoyu dinleyen genç Ranzasından hemen inip radyosuyla yanıma geldi. “Hoca Abe , Hoca Abe kalk ihtilal olmuş” dedi. Ben duydum dedim bu ihtilal değil bu bir Askeri darbedir dedim. Bizim bu konuşmalarımızı duyan geldi. Cunta ile ilgili bir değerlendirme yaptık hemen. Ve olası muhtemel gelişmelere karşı nasıl davranacağımızı belirlemeye çalıştık.

Ceza evinde saat 9.00- 10.00 olana kadar hiçbir ses yok. Kahvaltı ve yemek de yok. Bir saldırının olacağını tahmin ediyoruz. Çünkü böylesi cunta koşulların da ilk saldırdıkları yerlerin başında cezaevleri geliyor. Nitekim Saat 11:00 civarında bizim koğuştan başladılar. A.U.’yı Avukat görüşün var diyerek çağırdılar. Hemen peşinde dayak ve çağırıtı, bağırıtı sesleri gelmeye başladı. Biraz sonra perişan bir halde kapıdan içeri atıp gittiler. O gün koridorlarda işkence sesleri eksik olmadı. Korkutma, göz dağı verme, sindirme mekanizmasının devreye girdiği hemen ilk günde belli oldu.

Bu duruma karşı bir direniş le karşılık verilmezse çok kötü olur dedik ve direnmek için bağırarak diğer koğuşları da haberdar ettik.

Daha sonra bizden birini daha almak istediler vermedik. Bunun üzerine Koğuşa kalabalık bir askeri birlikle girdiler. Hepimizi cop ve sopalarla güzel bir benzettikten sonra direk hücrelere götürdüler. O zaman hücreler daha boş kimse yok. Daha önce birkaç günlüğüne yine biz

kalmıştık bu hücrelerde. Bizden sonra PKK lılar yavaş yavaş getirildi bu hücrelere. Bir hafta 10 gün içinde hücreler dolmaya başladı. Bir kişilik küçük hücreye 8-10 kişi koyuyorlar. Tabi sabah akşam kaba dayak ve işkence aralıksız devam ediyordu. Yemek içmek yok. Uyumamaya çalışıyorlar. Alt kat hücreler lağım havuzuna dönüşmüş durumda. Her gün birkaç şahsı çıkarıp bu lağım havuzunda sopalarla dövüp süründürüyorlar. Anlatılacak gibi değil vahşetin boyutu.

Buradaki durumu'' Kutsal WC'' adlı kitabımda anlattım.

Bir süre sonra hücrelerde yer kalmadı. Ve PKK nın Elâzığ gurubunu getirince hücredekilerin belli bir kısmını koğuşlara yolladılar. Ben, M.E., A.K., ve PKK ile KUK'culardan oluşan kalabalık bir grubu 33. cü koğuşa yolladılar. Bir kalorifer kazanı deposu. 130-140 civarında kişinin olduğu bir depo. Balık istifi gibi, hava almak bile zor.

.....

Ben Aşağı yukarı bir buçuk sene sonra tahliye edildim. Direk Dersim'e gittim. Dersime gittiğimde bizim Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin kadroları Dersim'e gelmişler. Alt Bölge ve bölge konferansı olacak. Bulunulan alanda yeterli güvenlik şartları olmadığı için Dersim'e gelinmiş.

Sonra üst konferansın olduğu alana gittik. Ben tahliye olmuşum ancak mahkemem devam ediyordu. Mahkeme gününe iki üç gün kalmıştı. Ne yapayım? Mahkemeye gideceksem konferansa katılamam. Bölge sorumlusu gidip diğer sorumlularla konuşup geldi. "Ve bize legal adam lazım. Git Mahkemeye katıl" denildi. Ben konferansın yerinden mahkemeye yollanıyorum. Gittim ve tekrar tutuklandım. Bu adam gitti, konferans yerini biliyor. Şayet yeniden sorgulanırsa ve çözülürse partinin hali nice olur sorusunu akıllarına bile getirmediler. Sorulduğunda da 'biz sana güveniyorduk' dediler. İşte ilkesizliğin daniskası ufak bir ihtimal de olsa insan bir konferansın güvenliğini sağlama almaz mı?

.....

İ.Y: Sizin alt bölgede kimler vardı? Kaç kişiydiniz? Hatırlıyor musun?

K.A: A.H.A. sorumlu idi. Ben vardım, Nadir Hoca, Fato dediğimiz Yurt Dışında kısa süre önce gelen S., Ş., G.F. hatırladıklarım. Sekiz kişiydik her halde. Gelmesi gereken iki kişide koşulları oluşmadığı için gelememişti.

Yeniden tutuklanıp ceza evine konulduğumda öyle uzun sorgulardan geçmedim. Amma Esat Oktay Yıldırım güzel bir hoş geldin yapmıştı. Alışık olduğum rutin uygulamaları bunlar. Bu arada beni aynı koğuşuma verdiler. Bir süre sonra M.E.'yi Gaziantep'e götürdüler. Sorgu için. Bir ay sonra geldiğinde Gaziantep de sorguda Z.U. ile karşılaşıyor. Süleyman Cihan'ın işkencede öldürüldüğünü ondan öğrenmişti. Yoksa Süleyman' ın öldürüldüğünden haberimiz yoktu.

On üç ay kadar daha yattıktan sonra yeniden tahliye oldum. Tahliye olduktan birkaç gün sonra epeyce büyük bir grup yakalanıyor ve bunlardan çözülüp benimle ilgili epeyce bilgi veriyorlar. Hakkımda yeniden arama ve tutuklama kararı veriliyor. Ancak ben haberi alırmaz hemen dağa gittim.

Gitmem gereken alana giderken daha ceza evinden çıkışımın birinci haftasında büyük bir pusunun içine düştük. Tesadüfen kurtulduk. Gittiğim alan Mazgirt, Nazimiye, Karakoçan ve Bingöl çevresini kapsıyordu. Bu alanda 25, 30 civarında bir birlik bulunuyordu. Bu şekilde kalabalık olunca sığınma, barınma ve beslenme konusunda sorun oluyor diye gurubu ikiye böldük. Yarısının sorumluluğu bana verildi. Diğer yarısının sorumluluğu da N.C. ile Ali Uçar'a verildi.

Onların grup epeyce güçlü. Hem guruptakiler tecrübeli hem de silah ve mühimmat açısından güçlüler. Bende gruptakilerin hepsini tanımıyorum. Onlarda fazla itiraz etmediler. Neyse ben O alanda faaliyet yürüten Eski parti sekreterliği yapmış olan S.K.'ın örgütle bir ilişkisinin kalmadığı ve silahını saklayıp bölgeden ayrıldığını duyunca o silahı (Yeni bir Kalaşnikov) sakladığı bir taşın altında bulup çıkardım. Beraberinde birkaç belge ile birlikteydi. Bu belgeler arasında Orhan Bakır'ın makalesi de bulunuyordu.

Ayrıca ben kendi kişisel gayretimle iki silah daha temin ettim de durum biraz düzeldi. Yoksa düşmanla bir çatışma anında karşı koyacak yeterli silah ve cephaneden yoksunduk.

İ.Y: Grubun dağılımında bir orantısızlık yok mu? Birinci grup tecrübeli ve silah itibariyle daha üstün bir grup, ikinci grup ise daha zayıf. Bu doğru bir dağılım olarak gözükmüyor?

K.A: Elbette öyleydi. Daha sonra benim temin ettiğim silahlarla biraz da olsa durum dengelendi. Ancak gerillalar arasında da bu tür fırsatçı ve adil olmayan durumlar ne yazık ki oluyor.

Neyse ki ben bu alanı iyi biliyordum. Urfa ya gitmeden önce buralarda faaliyet yürüttüğüm için epeyce bir çevre edinmiş ve halkla çok iyi ilişkilerim vardı.

Diğer gurup yiyecek bulmada zorlanırken benim gurup çok rahat barınıyor ve besleniyordu. İki gurup belli aralıklarla görüşüp değerlendirmeler yapıyorduk.

Ne var ki iki gurupta bulunanların büyük bir kısmının dağda kalıp mücadele etmeye mecalleri kalmamıştı. Dört ay sonra beni merkezi toplantıya çağırdılar. Meğerki yakalananlar olmuş ve MK ya güçlendirme ile üye alınacakmış.

.....

Parti sürekli operasyonlarla kayıp veriyor. MK birinci toplantısından sonra Başta Süleyman Cihan olmak üzere üyelerinin birçoğu yakalanıyor. İkinci toplantı yapıldığında yedeklerden ve diğer kadrolardan takviye ediliyor. Üçüncü toplantıya giderken yine yakalanma var. Önderlik kademesinin güçlendirilmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır. İşte tam bu ortamda beni düşünüyorlar. Çağırdım, Nereye gideceğimi bile bilmiyorum. İstanbul Tarlabası'nda bir apartman dairesinde toplandık. Bana "burada şimdi MK toplantısı yapıyoruz. Seni de MK ya alacağız." Ben, beni buraya çağırmadan önce görüşümün alınması gerekiyordu. Bunu Yapmadınız. Benim hakkımda bir değerlendirme yapmanız gerekiyordu. Anlaşılan onu da yapmamışsınız, demem üzerine, bana verilen cevapta "haklısın doğru söylüyorsun kurallar gereği senin söylediğin gibi olması lazım. Ancak iki kişi hariç biz hepimiz seni çok iyi tanıyor ve güveniyoruz." Denildi. Ve benim değerlendirmem yapılmaya geçildi. Ben kendi

ONUR TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR VAKFI

SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI DEŞİFRE METNİ

durumumu anlattım. Gençlik ve öğrencilik dönemi, Öğretmenlik dönemi, Partiyle ilişki, DHB ile ayrılık öncesi, sırası ve sonrası. Kitle çalışması bulunduğum alandaki örgütlenmeler. Öğretmenler içindeki örgütlenmede gösterdiğim başarı. Yeni Demokratik Öğretmenler Birliğinin kurulması, bu örgütlenme içindeki yerim, konumum ve başarılarım. Urfa faaliyetim. Yakalanmam, polisteki tavrım, cezaevi süreci. Çıktıktan sonraki dağdaki durumum. Bu süreçlere ilişkin beni tanıyanlar da görüşlerini anlattılar. Benimle MK'nin çok önemli ölçüde güçleneceğini belirttiler. Hiç kimsenin en ufak bir eleştirisi olmadı. Böylece itirazsız ve kusursuz biri olarak MK ya alındım..... Çok sıkı çalışmak zorunda olduğumu anladım.

.....

Partinin cezaevindeki yönetimi ile ilgili bir kaç söz söylemek gerekiyor. Ben Diyarbakır da yattım. Diyarbakır'ı örnek olarak göstereceğim. Diyarbakır da Parti ile ilişkiler benim üzerimden yürüyordu. Ancak İçerdeki yoldaşların bir kısmı tahmin ediyordu. Ancak ilişkilerin kimin üzerinden yürüdüğünü bilmiyordu. Bende bu konuda kimseye bir şey söylemedim. Söylemek de gerekmiyordu. Bana göre önemli olan doğru yol ve yöntemle sorunları ele alıp çözmektir. Bir sorun olduğu zaman hep beraber oturup konuşuyor ve tartışıyorduk. Doğru bulduğumuz kararı uyguluyorduk. Buna sempatizanlarda dahildi. Yani bir çeşit taban demokrasisi uyguluyorduk. Dolayısıyla ciddi bir yanlış yönetim uygulaması olmadı. Alınan karar herkesin kararıydı. Cunta gelene kadar çok iyi işledi. Cunta geldikten sonra da ilişkiler bazen koptu. Dağıldık, konuşup tartışma ortamı yoktu. Ancak buna rağmen sorun da yaşamadı. Ben tahliye oluncaya kadar böyle idi. Diğer ceza evlerinde yaşanan olumsuzluklar Diyarbakır da yaşanmadı. Bundan şu sonucu çıkardım. Konuşma ve tartışma ile ikna ve bilgiye dayanan ortak kararlar, disiplin gereği uyulması zorunlu olan kararlardan çok çok daha iyi ve verimlidir...Birinde bilerek ve isteyerek hareket etmek varken, diğerinde disiplin icabı zorunlu olarak hareket etmek ve kurallara uymak var.

Bu hayatın her alanında kullanılması gereken bir bakış açısı, bir yol ve yöntemdir diye düşünüyorum. Ve öneriyorum.

Tabi bu görüş eleştiriye kapalı değildir.

İ.Y: Bu görüşmeyi kabul ettiğiniz için size Teşekkür ediyorum.

K.A: Ben Teşekkür ederim.

18.02.2024

Görüşülen kişi

KANBER AKBALIK

Görüşmeyi yapan kişi

İlyas Yer